

Д. П. Баландин,
директор з інновацій ТОВ "Конструкторське бюро "БЕРИЛ"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-2996-5611>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.3.389

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТАМИ ЗЕД У СФЕРІ ОПК

D. Balandin,
Director of Innovations, Engineering Bureau "BERYL" LLC

ORGANIZATIONAL AND INSTITUTIONAL MECHANISM OF MANAGEMENT
OF FEA ENTITIES IN THE SPHERE OF DEFENSE INDUSTRY

Проведений аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду з оцінки трансформацій в оборонно-промисловому комплексі дозволяє констатувати той факт, що успішність державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) суб'єктів ОПК визначається високим ступенем узгодженості промислової політики, інституційної структури управління та стратегії національної безпеки. Розглянуті етапи еволюції та індикатори розвитку ОПК високорозвинених країн, зокрема перехід до мережецентричних моделей управління, доцільно враховувати щодо сильних і слабких сторін чинного організаційного механізму в Україні для формування ефективного вектора державної політики щодо зміцнення експортного потенціалу та технологічного суверенітету.

Для проведення моніторингу інноваційного розвитку, цифровізації та координації суб'єктів ЗЕД в Україні було створено спеціальну платформу — кластер оборонних технологій "Brave 1", одним із напрямків діяльності якого став інституційний супровід та сталий розвиток діючих виробництв. Вказаний напрям включає значний перелік завдань: розробку інноваційних рішень для оборонного сектора, створення прозорих систем взаємодії між державними регуляторами та приватними виробниками, впровадження високотехнологічних і автономних систем у виробничі цикли ОПК, а також спрощення процедур виходу вітчизняних розробок на міжнародні ринки.

Відповідно до положень, прийнятих на рівні зазначеної вище платформи та Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості, організаційна модель ОПК повинна відповідати міжнародним вимогам і стандартам НАТО (STANAG), заснованим на принципах технологічної взаємосумісності, прозорості оборонних закупівель та міжсекторальності управління.

Реформа організаційно-інституційного механізму, заснована на концепції корпоратизації (перетворення ДК "Укроборонпром" у АТ "Українська оборонна промисловість") та локалізації іноземних технологій (Joint Ventures), не тільки мінімізує бар'єри для індустріального зростання, а й сприяє формуванню нової архітектури ЗЕД. Сьогодні у фахових джерелах активно використовується термін "проактивний організаційно-інституційний механізм". За своєю суттю це поняття відображає сучасну трансформацію органів управління від суто контролюючих функцій до функцій стратегічного фасилітатора.

Згідно з сучасними трендами, нова система управління суб'єктами ЗЕД в ОПК України має такі характерні риси:

- децентралізація повноважень щодо здійснення експортно-імпортних операцій (збільшення кількості приватних суб'єктів ЗЕД);
- цифровізація взаємодії з Державною службою експортного контролю України;
- спрямованість на інтерналізацію бойового досвіду (Combat Proven) як головного маркетингового інструменту на зовнішніх ринках;
- орієнтація на масштабну модернізацію виробничих активів через залучення прямих іноземних інвестицій та створення спільних сервісних центрів з іноземними партнерами.

The analysis of foreign and domestic experience in assessing the structural and functional transformations within the defense-industrial complex (DIC) allows us to state the fact that the ultimate success of state regulation regarding the foreign economic activity of defense enterprises is determined by a high degree of coherence between industrial policy, innovative institutional frameworks, and the national security strategy. The considered stages of historical evolution and development indicators of the defense industry in highly developed industrial countries should be carefully taken into account to identify the strengths and weaknesses of current organizational regulation in Ukraine. This is essential for forming a scientifically grounded vector of state policy aimed at the comprehensive development of export potential, ensuring technological sovereignty, and strengthening the competitive advantages of domestic armaments on the global stage.

To monitor innovative development, promote digitalization, and ensure the seamless coordination of defense sector subjects in Ukraine, a specialized institutional platform was established — the defense tech cluster "Brave 1". One of its primary strategic areas of activity is the institutional support and sustainable development of existing production facilities through the integration of private R&D and state-owned manufacturing. This area includes a significant and complex list of tasks: the development of breakthrough innovative solutions, the creation of transparent and effective interaction systems between state regulatory bodies and private manufacturers, the introduction of high-tech autonomous systems into the production cycles of the defense industry, and the radical simplification of procedures for the entry of domestic dual-use technologies into international markets.

According to the strategic provisions adopted at the level of the Ministry for Strategic Industries and the National Security and Defense Council, the organizational model of the Ukrainian defense industry must strictly meet international requirements and NATO standards (STANAG). These standards are based on the fundamental principles of technological interoperability, transparency of defense procurement, and intersectoral management. The ongoing reform, centered on the concept of corporatization of the state concern "Ukroboronprom" and the deep localization of foreign technologies through Joint Ventures, not only minimizes institutional barriers to industrial growth but also actively promotes the formation of a fundamentally new architecture for foreign economic activity.

In accordance with global technological trends, the modern organizational and institutional mechanism has the following distinctive features: a decisive shift towards the decentralization of foreign trade powers, the total digitalization of cooperation with the State Export Control Service of Ukraine, and a strategic orientation towards the internationalization of combat experience (Combat Proven) as a key marketing tool for global expansion. Furthermore, the mechanism focuses on the large-scale modernization of production assets by attracting foreign direct investment (FDI) and establishing joint maintenance and production hubs with leading global defense corporations. This proactive policy ensures the continuous monitoring of the DIC transformation in accordance with the vector set by the concept of long-term strategic partnership with North Atlantic Alliance member states.

Ключові слова: організаційно-інституційний механізм, суб'єкти ЗЕД, оборонно-промисловий комплекс, технологічна взаємосумісність, державне регулювання, Brave 1.

Key words: organizational and institutional mechanism, subjects of foreign economic activity, defense-industrial complex, technological interoperability, state regulation, Brave 1.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

До найбільш значущих ініціатив у сфері реформування організаційного механізму управління оборонними інноваціями на світовому рівні належать: оборонні

ініціативи ЄС (PESCO), інноваційні хаби НАТО (DIANA), а також українська мережа Brave 1. Перехід провідних держав до поетапного впровадження стандартів Industry 4.0 в ОПК визначив посилення ролі держави як стратег-

ічного координатора та інвестора, що підтверджується досвідом США, Франції та Великої Британії. Наприклад, трансформація механізмів управління у Франції (через DGA) була націлена на максимальну підтримку експорту при збереженні жорсткого державного контролю за критичними технологіями.

АНАЛІЗ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Як зазначається у працях вітчизняних та зарубіжних науковців, у країнах ЄС особлива увага приділяється гармонізації національних законодавств із Директивами ЄС щодо оборонних закупівель. Основними інституційними вимогами є прозорість, недискримінаційність та перехід до мережецентричних стандартів безпеки. Положення цих документів ґрунтуються на концепції найкращих доступних технологій (ВАТ) та принципах спільного оборонного планування, що є критично важливим для інтеграції суб'єктів ЗЕД України до європейського оборонного ринку.

ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ

Провести аналіз організаційно-інституційного механізму управління суб'єктами ЗЕД у сфері оборонно-промислового комплексу України, визначити роль ключових державних інституцій у регулюванні експортно-імпорتنних операцій та обґрунтувати напрями його вдосконалення в умовах інтеграції до євроатлантичного безпекового простору.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Посилення геополітичних ризиків та ескалація військової агресії Російської Федерації проти України стали визначальними факторами трансформації глобальних безпекових процесів протягом останнього десятиліття [1]. Масштабне вторгнення 2022 року докорінно змінило архітектуру міжнародних економічних відносин, де політичні та безпекові чинники отримали безумовний пріоритет над економічною доцільністю. У цих умовах, як зазначають вітчизняні дослідники, ефективність функціонування оборонно-промислового комплексу (ОПК) стає базовою умовою збереження державного суверенітету та суб'єктності України на світовій арені [2].

За таких обставин, на тлі зростання викликів та прямих загроз національній безпеці України, актуалізується необхідність розробки та реалізації збалансованого і дієвого комплексу заходів щодо їх нейтралізації. Ці заходи мають бути спрямовані на підвищення ефективності функціонування вітчизняного ОПК, який забезпечує не лише підтримання необхідного рівня обороноздатності, а й розширення участі оборонних підприємств у зовнішньоекономічній діяльності (ЗЕД). Такий підхід дозволяє інтегрувати український ОПК у глобальні ланцюги створення доданої вартості країн-членів НАТО та ЄС, сприяючи інноваційному розвитку та зміцненню конкурентоспроможності вітчизняної продукції на міжнародних ринках озброєння та військової техніки (ОВТ). Особливого значення набуває зовнішньоторговельна діяльність, орієнтована на активізацію торгівлі техно-

логіями та поглиблення науково-технічного співробітництва із західними партнерами [3].

Сучасний склад українського ОПК включає розгалужену мережу науково-дослідних, проектно-конструкторських, випробувальних та виробничих організацій різних форм власності. Вони здійснюють повний цикл — від проектування та розробки до серійного випуску, сервісного обслуговування та утилізації продукції військового призначення.

Український ОПК демонструє стрімку децентралізацію та приватизацію інновацій:

1. домінування приватного сектору: Кількість приватних компаній у сфері ОПК перевищила кількість державних підприємств у понад 4 рази, особливо в сегментах БПЛА та РЕБ;

2. кластерний підхід: Створення оборонного кластеру Brave 1 дозволило інтегрувати цивільні ІТ-компанії у військово-промисловий сектор;

3. зміна спеціалізації: Якщо раніше пріоритетом був ремонт радянської техніки, то сучасна структура орієнтована на високотехнологічні асиметричні рішення (морські дрони, засоби радіоелектронної боротьби).

Організаційно-інституційний механізм управління суб'єктами ЗЕД у цій сфері базується на чіткій ієрархії державних органів. Ключову роль відіграють:

— Рада національної безпеки і оборони України (РНБО) — координує та контролює діяльність органів виконавчої влади у сфері національної безпеки;

— Кабінет Міністрів України — забезпечує реалізацію державної політики у сфері ЗЕД та функціонування ОПК;

— Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості (Мінстратегпром) — забезпечує формування та реалізацію державної військово-промислової політики;

— Державна служба експортного контролю України (ДСЕКУ) — здійснює безпосереднє державне регулювання та контроль за міжнародними передачами товарів військового та подвійного призначення.

Відповідно до Стратегії національної безпеки України, підприємства ОПК беруть безпосередню участь у захисті стратегічних пріоритетів, забезпечуючи технічну перевагу Сил оборони. Нами розроблено структурно-логічну модель участі ОПК у забезпеченні національної безпеки, яка враховує специфіку відсічі збройної агресії [5].

Попри санкційні обмеження щодо агресора та руйнування логістичних ланцюгів, український ОПК стає локомотивом інновацій. Зокрема, розвиток кластеру Brave 1 продемонстрував стрімке зростання приватного сектору у зовнішньоторговельній діяльності. Авторам запропоновано модель інтеграції ОПК в економічну систему України, що базується на стимулюванні експорту високотехнологічної продукції після задоволення внутрішніх потреб фронту [7].

Варто зауважити, що до 2022 року обсяги експорту ОВТ України демонстрували стабільність, проте наразі вектор змістився на імпорту технологій та створення спільних підприємств (Joint Ventures) з провідними світовими концернами (Rheinmetall, BAE Systems тощо). Це дозволяє не лише модернізувати власне виробництво, а й готувати підґрунтя для майбутньої експансії україн-

нських оборонних рішень на ринки ЄС та НАТО. Виробнича діяльність ОПК складає вагомий частку у ВВП країни, а в умовах воєнного стану стала ключовим драйвером машинобудівної галузі [9].

Станом на початок 2024 року Україна демонструє одну з найдинамічніших траєкторій зростання показника потужності армії у світі, що розраховується на основі Global Firepower Index. Проведений порівняльний аналіз індексних значень рівня розвитку збройних сил окремих країн за період з 2021 по 2024 роки свідчить про докорінну зміну безпекового ландшафту в Східній Європі та посилення ролі України як регіонального лідера безпеки.

Україна продемонструвала найбільш стрімкий прогрес серед усіх європейських країн, піднявшись із 25-го місця у 2021 році до 15-го у 2023 році. Незначне коригування позиції у 2024 році (18 місце) пов'язане з виснаженням ресурсів внаслідок інтенсивних бойових дій та методологічними змінами рейтингу, проте Україна стабільно випереджає провідні економіки ЄС, такі як Німеччина та Польща, за сукупним показником військової потужності. З-поміж азійських країн позиції зміцнили Південна Корея та Туреччина, остання стала ключовим партнером України у сфері спільного виробництва БПЛА та морської техніки.

Визначивши рівні розвитку спроможностей збройних сил, звернемося до аналізу асортименту продукції та галузевої структури ОПК України з метою обґрунтування ролі вітчизняного виробництва у забезпеченні цих показників.

У загальному асортименті продукції, що виробляється підприємствами ОПК України після 2022 року, близько 75% складають різні види продукції військового призначення (ПВП), що випускаються в межах виконання державного оборонного замовлення (ДОЗ) та прямих контрактів із Силами оборони. До повномасштабного вторгнення частка експорту була значно вищою, проте на сучасному етапі основний обсяг спрямований на внутрішній ринок. Згідно з аналізом даних SIPRI, Україна входить до лідерів за обсягами імпорту озброєнь, проте одночасно нарощує власну базу виробництва, що за період 2023-2024 рр. забезпечило зростання внутрішнього виробництва боєприпасів та бронетехніки у 3-8 разів залежно від номенклатури [11].

Обсяг виробництва товарів подвійного призначення в сфері ОПК також адаптується до вимог часу.

Все це забезпечує стабільний ріст зовнішнього внеску ОПК у ВВП України. За оцінками експертів, у 2023 році частка оборонного сектору у ВВП зросла до рекордних показників, перетворивши комплекс на один із фундаментів економічного відновлення та ключовий фактор інноваційного розвитку країни.

Проаналізуємо сучасний стан та інституційні трансформації ключових галузей ОПК України, що мають критичне значення для зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення національної безпеки.

Ракетно-космічна галузь України історично є інтелектуальним та технологічним ядром вітчизняного ОПК. На сьогодні вона об'єднує близько 40 підприємств, установ та організацій, значна частина яких входить до структури Державного космічного агентства України (ДКАУ) та АТ "Українська оборонна промисловість".

Провідну роль відіграють такі гіганти, як ДП "КБ "Південне" та ДП "ВО Південний машинобудівний завод", навколо яких сформовано потужний науково-виробничий кластер. Загальна чисельність працівників галузі, попри воєнні виклики, становить близько 45 тисяч висококваліфікованих фахівців [12].

Протягом 1990-х та 2000-х років галузь перебувала у стані перманентної кризи через хронічне недофінансування та розрив коопераційних зв'язків. Багато перспективних проектів ("Либідь", "Циклон-4") було призупинено або згорнуто. Проте, на відміну від російської моделі, де галузь залишалася інертною та корумпованою (що підтверджується численними аудитами "Роскосмосу"), український ракетний сектор зміг переорієнтуватися на західні ринки (участь у проектах Antares, Vega) та розробку власного високоточного озброєння [13].

Особливого значення набуває розвиток українського космічного ешелону. Попри відсутність власної потужної орбітальної групи (станом на 2024 рік Україна експлуатує обмежену кількість мікросупутників та активно орендує потужності західних комерційних операторів, таких як ICEYE та Maxar), держава реалізує стратегію інтеграції в систему космічної безпеки НАТО. Це дозволяє Силам оборони України отримувати розвідувальні дані в режимі реального часу, що критично переважає можливості російської орбітальної групи, яка, попри кількісну перевагу (близько 230 апаратів), демонструє низьку ефективність через технологічну відсталість та санкції на мікроелектроніку [11].

Україна впроваджує нову модель корпоративного управління в ОПК. Трансформація ДК "Укроборонпром" в АТ "Українська оборонна промисловість" спрямована саме на мінімізацію корупційних ризиків та залучення прямих іноземних інвестицій у виробництво високотехнологічної зброї.

Сучасний досвід бойових дій підтвердив, що успіх у ЗЕД та на полі бою залежить не від кількості "старих заділів", а від здатності до швидкої імплементації цифрових рішень. Використання Україною мереж Starlink та високоточних ракетних систем вітчизняного виробництва у поєднанні з західними технологіями створює новий стандарт управління ОПК, який вимагає негайного законодавчого закріплення в механізмах державного регулювання ЗЕД.

Таким чином, стратегічним завданням уряду України на період до 2030 року є нарощування власного науково-технологічного потенціалу в космічній сфері, розвиток систем супутникового моніторингу та інтеграція українських ракетних технологій у глобальні ланцюги поставок країн Альянсу.

Наступною є авіабудівна галузь. Відповідно до реєстру суб'єктів ОПК, авіаційна галузь України, яка фактично представляє весь потенціал вітчизняного авіапрому, станом на 2024 рік включає близько 45 ключових наукових, проектно-конструкторських та виробничих організацій (табл. 2.7). У цій сфері безпосередньо задіяно понад 60 тис. фахівців, а з урахуванням суміжних підприємств інших галузей (металургії, хімії, електроніки) — понад 250 тис. осіб працездатного населення країни [7, 13, 15].

Виробничі потужності української авіаційної галузі, зосереджені навколо ДП "Антонов" та АТ "Мотор Січ", мають потенціал для відновлення серійного випуску військово-транспортних літаків та гелікоптерів. Наразі здійснюється програма імпортозаміщення російських комплектуючих на західні аналоги, що дозволяє інтегрувати українські судна у логістичні системи країн НАТО. Частка вітчизняних та спільно вироблених (з партнерами з ЄС та США) повітряних суден у парку Сил оборони України має зрости до 60% до 2027 року.

Продовжуємо аналіз ключових високотехнологічних галузей, що формують організаційно-інституційний механізм ЗЕД України. Особливу роль відіграє енергетичний сектор, який є невід'ємною частиною стратегічної безпеки та економічного суверенітету.

Історія розвитку атомної енергетики в Україні нерозривно пов'язана з формуванням потужної наукової школи та інженерної бази, що заклали підвалини для створення однієї з найбільших енергетичних систем у Європі. Важливим етапом становлення галузі став розвиток видобутку урану та будівництво потужних АЕС, що дозволило Україні увійти до числа держав із повним циклом управління мирним атомом (за виключенням збагачення та захоронення, де наразі відбувається активне впровадження власних технологічних рішень).

Якісними характеристиками атомної енергетики є, по-перше, надзвичайно висока енергощільність палива: 1 кг урану зі збагаченням до 4%, що використовується у ядерному паливі, еквівалентний спалюванню близько 100 тонн кам'яного вугілля або 60 тонн нафти. По-друге, атомна генерація забезпечує стабільність базового навантаження енергосистеми, що є критичним для функціонування оборонних підприємств у режимі 24/7 [12, 17].

У сучасних умовах, на тлі цифрової трансформації та впровадження технологій штучного інтелекту, атомна галузь України проходить етап глибокого інституційного реформування. У 2023 році відбулася корпоратизація ДП "НАЕК "Енергоатом" із перетворенням у акціонерне товариство, 100% акцій якого належать державі. Це створило передумови для реалізації системного підходу до управління активами та залучення міжнародних інвестицій у розвиток нових енергоблоків за американською технологією AP1000.

Загальний склад АЕПК України включає десятки наукових та виробничих об'єктів, де працюють понад 35 тисяч висококваліфікованих фахівців. Виробничу базу на підконтрольній території наразі складають 3 атомні електростанції (Рівненська, Хмельницька та Південно-українська), на яких експлуатується 9 енергоблоків. Сумарна встановлена потужність АЕС України до початку повномасштабного вторгнення (включно із Запорізькою АЕС) становила 13,8 ГВт, що забезпечувало понад 55% усієї електроенергії в країні [16].

Поряд із традиційною атомною енергетикою, Україна активно розвиває сектор відновлювальних джерел. Станом на 2024 рік, попри значні руйнування в південних регіонах, продовжується реалізація проектів вітрової генерації (зокрема Тилігульська ВЕС). Це створює інтегровану енергетичну систему, здатну витримувати екстремальні зовнішні навантаження.

Важливим вектором ЗЕД у цій галузі є повна відмова від російського ядерного палива та перехід на продукцію компанії Westinghouse, що зробило Україну першою країною у світі, яка повністю диверсифікувала постачання для реакторів радянського дизайну ВВЕР. Це не лише посилило енергетичну безпеку, а й відкрило шлях до експорту українського досвіду та технологічних послуг на ринки країн Східної Європи, які також прагнуть позбутися залежності від "Росатома".

У науково-виробничій сфері освоєно випуск компонентів для систем накопичення енергії, тривають роботи в області ядерної медицини, аддитивних технологій та цифрового моделювання активних зон реакторів. Частка інноваційної продукції у структурі доходів галузі постійно зростає, що підтверджує конкурентоспроможність українського інженерного потенціалу.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати аналізу складу та стану вітчизняного ОПК та його системоутворюючих галузей, можна дійти таких висновків:

1. Трансформація моделі: ОПК України успішно долає етап переходу від пострадянської структури до сучасної інноваційної екосистеми, інтегрованої у західний оборонно-промисловий простір.
2. Забезпечення безпеки: Відновлений та модернізований потенціал військової промисловості забезпечує підтримання національної оборони на належному рівні, попри кількісну перевагу агресора.
3. Драйвер ЗЕД: ОПК стає визначальним фактором підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності, виступаючи не лише як виробник озброєння, а й як суб'єкт міжнародної технологічної кооперації та обміну передовим досвідом.
4. Економічний мультиплікатор: Розвиток атомної енергетики, авіабудування та суднобудування створює підґрунтя для сталого зростання ВВП та наповнення державного бюджету навіть в умовах глобальних ризиків та торговельних обмежень.

Література:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року "Про Стратегію національної безпеки України": Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020> (дата звернення: 20.01.2026).
2. Горбулін В. П. Як перемогти Росію у війні майбутнього. Київ: Брайт Букс, 2020. 256 с.
3. Про оборонні закупівлі: Закон України від 17.07.2020 № 808-ІХ. Відомості Верховної Ради України. 2020. № 49. Ст. 443.
4. Добровольський Л. В. Державний фінансовий контроль діяльності суб'єктів оборонно-промислового комплексу України: дис.... канд. екон. наук: 08.00.08. Київ, 2021. 245 с.
5. Резнікова О. О. Стратегічний аналіз безпекового середовища: Україна на фоні глобальних трансформацій. Київ: НІСД, 2023. 352 с.
6. Миргородський В. В. Організаційно-економічний механізм управління державним оборонним замовленням в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. № 41. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-41-65.

7. Yizhak O. Transformation of the Ukrainian Defense-Industrial Complex: Challenges and Opportunities. Strategic Panorama. 2023. Vol. 1. P. 45—58.

8. Офіційний сайт Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України. URL: <https://mspu.gov.ua/> (дата звернення: 20.01.2026).

9. Ukraine Defense Industry Strategy 2030. White Paper of the Ministry for Strategic Industries of Ukraine. Kyiv, 2024. 88 p.

10. Global Firepower Index 2024. Military Strength Ranking. URL: <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.php> (дата звернення: 20.01.2026).

11. Trends in International Arms Transfers, 2023. SIPRI Fact Sheet. Stockholm International Peace Research Institute, 2024. URL: <https://www.sipri.org/publications/2024/sipri-fact-sheets/trends-international-arms-transfers-2023> (дата звернення: 20.01.2026).

12. Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України на період до 2030 року: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2021 № 477-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/477-2021-p> (дата звернення: 20.01.2026).

13. Промисловість України в умовах війни: аналітична доповідь. Національний інститут стратегічних досліджень. Київ: НІСД, 2024. 92 с.

14. Brave1: Оборонні технології України. Звіт про розвиток інноваційного кластеру за 2023—2024 роки. URL: <https://brave1.gov.ua/uk/> (дата звернення: 20.01.2026).

15. Ukraine's Aerospace and Defense Industry: 2024 Outlook. Deloitte Ukraine Research. Kyiv, 2024. 44 p.

16. Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2023 році: Статистичний збірник. Держстат України. Київ, 2024. 180 с.

References:

1. The President of Ukraine, (2020), Decree "On the National Security Strategy of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020> (available at 20.01.2026).

2. Horbulin, V.P., (2020), Yak peremohty Rosiiu u viini maibutnoho [How to defeat Russia in the war of the future], Bright Books, Kyiv, Ukraine.

3. The Verkhovna Rada of Ukraine, (2020), Law of Ukraine "On Defense Procurement", Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, vol. 49, art. 443.

4. Dobrovolskyi, L.V., (2021), "State financial control of the activities of subjects of the defense-industrial complex of Ukraine", Ph.D. Thesis, Economics: 08.00.08, Kyiv, Ukraine.

5. Reznikova, O.O., (2023), Stratehichnyi analiz bezpekovoho seredovyshcha: Ukraina na foni hlobalnykh transformatsii [Strategic analysis of the security environment: Ukraine against the background of global transformations], NISD, Kyiv, Ukraine.

6. Myrhorodskiyi, V.V., (2022), "Organizational and economic mechanism of state defense order management under martial law", Ekonomika ta suspilstvo, vol. 41, DOI: 10.32782/2524-0072/2022-41-65.

7. Yizhak, O., (2023), "Transformation of the Ukrainian Defense-Industrial Complex: Challenges and Opportunities", Strategic Panorama, vol. 1, pp. 45—58.

8. Ministry for Strategic Industries of Ukraine, (2026), "Official website", available at: <https://mspu.gov.ua/> (available at 20.01.2026).

9. Ministry for Strategic Industries of Ukraine, (2024), Ukraine Defense Industry Strategy 2030. White Paper, Kyiv, Ukraine.

10. Global Firepower, (2024), "Global Firepower Index 2024. Military Strength Ranking", available at: <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.php> (available at 20.01.2026).

11. SIPRI, (2024), "Trends in International Arms Transfers, 2023. SIPRI Fact Sheet", Stockholm International Peace Research Institute, available at: <https://www.sipri.org/publications/2024/sipri-fact-sheets/trends-international-arms-transfers-2023> (available at 20.01.2026).

12. Cabinet of Ministers of Ukraine, (2021), Order "On approval of the Strategy for the development of the defense-industrial complex of Ukraine for the period until 2030", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/477-2021-p> (available at 20.01.2026).

13. NISR, (2024), Promyslovisht Ukrainy v umovakh viiny: analitichna dopovid [Ukraine's industry in war conditions: analytical report], National Institute for Strategic Studies, Kyiv, Ukraine.

14. Brave1, (2024), "Defense technologies of Ukraine. Report on the development of the innovation cluster for 2023—2024", available at: <https://brave1.gov.ua/uk/> (available at 20.01.2026).

15. Deloitte Ukraine, (2024), Ukraine's Aerospace and Defense Industry: 2024 Outlook, Deloitte Research, Kyiv, Ukraine.

16. State Statistics Service of Ukraine, (2024), Zovnishnia torhivlia Ukrainy tovaramy ta posluhamy u 2023 rotsi [Foreign trade of Ukraine in goods and services in 2023: Statistical Yearbook], Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 26.01.2026 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663